

Praktisk informasjon

Dere lurer kanskje på hvordan utstyret deltakerne skal bruke ser ut. Her er bilder av noe av utstyret:

Aktivitets- og søvnmåler

Luftkvalitetsmåler

Mobiltelefon der en GPS-app er installert

HVOR LIGGER FORSKNINGSKLINIKKEN TIL ATHLETE?

Dere finner oss i Folkehelseinstituttets lokaler i Lovisenberggata 8 på Lindern i «Hjørnebygget». Inngang fra Geitmyrsveien for fotgjengere/syklister. Ved inngangen vil dere se et skilt ved ringeklokka der det står Athlete. Vi oppfordrer til kollektiv transport. Buss nr 20, 28 og 37 stopper like ved Folkehelseinstituttet.

HVEM KOMMER DERE TIL Å TREFFE I FORSKNINGSKLINIKKEN TIL ATHLETE?

Her ser dere oss som jobber i forskningsklinikken til ATHLETE. Fra venstre Jorunn Evandt (prosjektkoordinator), Torunn Ramsem Strand (forskningssykepleier) og Roqaya Dawood (forskningssykepleier). Dersom dere har spørsmål, ikke nøl med å ta kontakt med oss på epost ungogmiljo@fhi.no eller tlf 90257397.

Hilsen oss i ATHLETE Ung og miljø-studien ved FHI

ATHLETE Ung og miljø

Til deg som er ungdom

Har du lyst til å delta i ATHLETE Ung og miljø?

Folkehelseinstituttet (FHI) starter studien ATHLETE Ung og miljø som er en delstudie i Den norske mor, far og barn-undersøkelsen (MoBa) og vi ønsker å ha deg med som deltaker. ATHLETE står for Advancing Tools for Human Early Lifecourse Exposome Research and Translation.

HVORFOR SPØR VI DEG OM Å DELTA?

ATHLETE Ung og miljø er en oppfølgingsstudie av HELIX Barn og miljø (The Human Early Life Exposome) som du deltok i for noen år siden da du var rundt 8-9 år gammel. I HELIX samlet vi inn informasjon om miljøet rundt deg, både utendørs og innendørs. Vi samlet også inn informasjon om din utvikling og helse. Disse opplysningene gjør at vi kan finne ut mer om hvilke faktorer i miljøet (f.eks. luftforurensning) som kan påvirke barn og unges helse og utvikling. Denne kunnskapen bruker vi når vi gir råd til myndighetene om hvordan de kan bedre miljøet vårt. Slike opplysninger ble samlet inn for 300 barn i Oslo, og nærmere 1300 barn i Europa. Alle barna som deltok i HELIX inviteres nå til å delta i oppfølgingsstudien ATHLETE Ung og miljø.

For en stund siden sendte vi et nyhetsbrev til moren din der vi presenterte noe av det vi fant i Barn og miljø-studien. Om du ikke allerede har lest nyhetsbrevet, kan du finne det på HELIX sine nettsider: www.fhi.no/helixnyhetsbrev2022

Nå har du og de andre deltakerne i HELIX blitt ungdommer. Vi inviterer dere derfor til ATHLETE der vi skal kartlegge hvordan miljøet rundt oss, deriblant miljøkemikalier, luftforurensning og støy, henger sammen med ungdoms helse og utvikling.

Du kan lese mer om studien ATHLETE Ung og Miljø på: www.fhi.no/studier/athlete-ung-og-miljo

HVA INNEBÆRER DET Å DELTA?

Hvis du deltar i ATHLETE Ung og miljø vil vi invitere deg til to treff med en ukes mellomrom. I uken mellom de to treffene skal du få gjennomføre noen undersøkelser for oss på egenhånd. Det er bare deg som er ungdom som skal gjennomføre undersøkelser når vi treffes, men dine foreldre kan være med til klinikken om det er ønskelig. Før første besøk hos oss vil vi sende deg og dine foreldre noen nettbaserte spørreskjemaer som vi ønsker at dere har besvart før du kommer til oss. Spørreskjemaene handler blant annet om din familie, bolig, miljø, helse og livsstil, samt litt om dine følelser, om rusmidler og din pubertetsutvikling.

Under har vi beskrevet hva deltakerne skal gjøre:

Besøk 1: Vi treffes i vår forskningsklinikkk ved Folkehelseinstituttet. Besøket vil vare i om lag 2 timer. De fleste av undersøkelsene som vil foregå under første besøk var du også gjennom da du var med i HELIX:

- Du viser oss på et kart hvor du går og oppholder deg.
- Du gjør noen spillbaserte oppgaver på en PC.
- Vi måler din høyde, vekt og midjeomkrets.
- Vi måler hvor mye vann, muskler og fett kroppen din består av.
- Vi måler blodtrykket ditt.
- Vi tester lungekapasiteten din.

Uken imellom besøkene: I denne perioden vil ungdommen gjøre noen undersøkelser på egenhånd. Dette innebærer å:

- Bruke en aktivitets- og søvnmåler festet rundt håndleddet.
- Gå med en smarttelefon for å beregne aktivitet og utendørs miljøfaktorer.
- Bære en liten luftkvalitetsmåler på skolesekken/vesken.
- Ta urinprøver morgen og kveld i 6 dager og en avføringsprøve mot slutten av uken.
- Fylle ut en prosjektdagbok med skjemaer om søvn, aktivitet og bruk av utstyret.

Besøk 2: Den andre gangen vi treffes kan vi komme hjem til deg på morgenen, eller du kan komme til vår klinikk om du heller ønsker det. Besøket vil vare i ca. 20 minutter.

Under dette besøket vil vi:

- Samle inn utstyret du har brukt, urinprøvene og avføringsprøven du har tatt og prosjektdagboken du har fylt ut.
- Ta en blodprøve av deg på morgenen før frokost. Vi ber om at du ikke har spist på ca. 8 timer før vi tar blodprøven.

Det vil være en sykepleier til stede under hele innsamlingsperioden som du kan kontakte og prate med om undersøkelsen eller andre ting du lurer på.

GENETISK UNDERSØKELSE

For å bedre forstå hvilke effekter miljøpåvirkning har på helse og utvikling, er det nødvendig å vite hvilken rolle gener spiller inn. Litt av blodprøven vi samler inn ønsker vi å bruke til å studere om miljøfaktorer kan påvirke uttrykket av genene. Da ser vi etter hvilke gener som er skrudd av eller på, og om miljøfaktorer kan endre dette. Vi skal **ikke** se etter gener som kan forårsake sykdom. Dersom du ikke ønsker at slike genetiske undersøkelser skal utføres, kan du si nei til dette når dere fyller ut samtykkeskjemaet. Du kan delta i resten av studien selv om du ikke ønsker at vi utfører genetiske undersøkelser.

DET ER FRIVILLIG Å DELTA I STUDIEN

Dine foreldre mottar også en invitasjon til deltakelse i denne studien. Siden du er under 16 år er det dine foreldre som må samtykke til at du deltar, men du har likevel rett til å si nei hvis du ikke ønsker å delta.

MULIGE FORDELER OG ULEMPER VED Å DELTA

Ved å delta i studien ATHLETE Ung og miljø, bidrar du og dine foreldre til mer kunnskap om hvordan miljøet kan påvirke helsen. Det medfører ikke noen risiko eller store ulemper ved å delta i studien. Det må settes av tid til undersøkelsene ved FHI eller hjemme hos dere. Undersøkelsene vil foregå på en hverdag på dagtid. Vi har lagt ved et informasjonsskriv som kan vises til skolen om dere må be om fri for at du kan delta i studien. Som takk for deltakelse vil du få et GoGift gavekort på kr 500,- samt være med i trekningen av en Apple iPad.

HVA SKJER MED PRØVENE OG INFORMASJONEN VI HAR SAMLET INN OM DEG?

Alle opplysninger og prøver vi samler inn behandles uten navn og fødselsnummer. De får en ID-kode slik at du ikke kan identifiseres. Det er kun forskningssykepleiere, prosjektkoordinator og prosjektleder som har tilgang til ditt navn og adresse slik at vi kan kontakte dere. Opplysninger vi samler inn lagres på et sikkert sted og skal kun brukes til forskning som er beskrevet i denne informasjonsbrosjyren. Prøvene vi samler inn vil bli lagret i en godkjent forskningsbiobank på FHI som er tilknyttet ATHLETE Ung og miljø. Urinprøvene og avføringsprøven vil bli analysert for ulike miljøfaktorer som vi får i oss blant annet gjennom mat og drikke i hverdagen, luften vi puster inn og produkter som påføres huden. Blodprøvene analyseres for ulike biomarkører som glukose, insulin, lipider, leverenzymmer og ulike metaller, i tillegg til å studere gnuttrykk (se avsnittet om Genetiske undersøkelser). I ATHLETE vil vi også benytte relevante data fra HELIX- og MoBa-studien som allerede er samlet inn om deg og dine foreldre. Forskere ved FHI vil analysere innsamlede data sammen med prosjektets samarbeidspartnere i Europa.

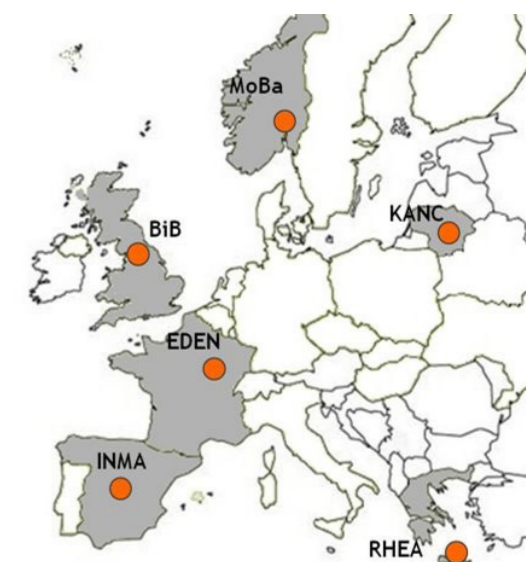
Det kan i tillegg bli aktuelt å analysere data i samarbeid med amerikanske forskningsinstitusjoner. Dersom det blir aktuelt å dele analysedata med forskningsinstitusjoner i USA, vil det iverksettes egne tiltak for å ivareta dine rettigheter i henhold til lovgivning for europeisk personvern.

OPPLYSNINGENE VI SAMLER INN ER KONFIDENSIELLE

Dine avgitte svar i spørreskjemaene og innsamlede opplysninger vil være konfidensielle. Det betyr at dine foreldre ikke vil ha tilgang til dine svar eller andre opplysninger vi samler inn om deg, men de vil ha mulighet til å se spørsmålene som stilles i spørreskjemaene.

TA GJERNE KONTAKT MED OSS

Hvis du lurer på noe om studien, invitasjonen eller deltakelse, kan du gjerne ta kontakt med oss på epost: ungogmiljo@fhi.no eller ring/send SMS til 90257397

Oversikt over kohorter og land som deltar